

იარაღის გამოყენებით განხორციელებული ძალადობრივი ქმედებების კვალიფიკაციის ზოგიერთი საკითხი*

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ყოფილი მოსამართლე, პროფესორი, სამართლის დოქ. დავით სულაქველიძე, თბილისის თავისუფალი უნივერსიტეტი

I. შესავალი

ქართული სისხლის სამართლის კერძო ნაწილში არსებულ იმ ძალადობრივი ქმედებების შემადგენლობათა გაცნობამ, სადაც ძალადობა ან ძალადობის მუქარა სხვა დანაშაულებრივი მიზნის მიღწევის საშუალებად გამოიყენება, გვიჩვენა, რომ ნებისმიერი მათგანის ჩადენა შესაძლებელია ცეცხლსასროლი ან ცივი იარაღის გამოყენებითაც, მიუხედავად იმისა, მათი ძირითადი ან კვალიფიციური შემადგენლობის კანონით განსაზღვრულ ნიშნებში ფიგურირებს თუ არა იარაღზე მითითება. როცა საუბარია ძალადობაზე, რომლის გამოყენებითაც ხორციელდება ესა თუ ის ქმედება, ცხადია, მასში იგულისხმება როგორც პირდაპირი ფიზიკური ძალადობა, ასევე ფსიქიკური ძალადობაც. ეს უკანასკნელი შეიძლება გამოიხატებოდეს დაზარალებულის მიმართ შანტაჟის განხორციელებაშიც და ფიზიკური

* წინამდებარე ნაშრომის წინამორბედ სტატიამი (იხ. *სულაქველიძე, დავით*, არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით განხორციელებული მართლსაწინააღმდეგო ძალადობის საკითხის გარკვევისათვის სისხლის სამართალში, გერმანულ-ქართული სისხლის სამართლის ჟურნალი, მე-2 გამოცემა, 2016, 15-22 (სტატიის ქართული ვერსია), სტატიის ჩამოტვირთვა შესაძლებელია ელექტრონული ჟურნალიდან – www.dgstz.de), რომელშიც მიმოხილული იყო ზოგადად ქართული სისხლის სამართლის კანონმდებლობის კერძო ნაწილში წარმოდგენილი ის დელიქტები, რომელთა ჩადენა დაკავშირებულია მართლსაწინააღმდეგო ძალადობის გამოყენებასთან ან ამ უკანასკნელის მუქარასთან, უკვე იყო დასმული შემდეგი მნიშვნელოვანი საკითხები: პირველი, აღნიშნული ძალადობრივი ქმედებების კვალიფიკაციაზე რა გავლენა შეიძლება იქონიოს მათმა ჩადენამ იარაღით, მათ შორის არანამდვილი (უვარგისი) იარაღის გამოყენებით, და მეორე, როგორი სამართლებრივი კვალიფიკაცია შეიძლება მიეცეს არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით განხორციელებული ამგვარი მართლსაწინააღმდეგო ძალადობის მოგერიებასა და ასეთი მოგერიებით დამდგარ შედეგებს. იმავე სტატიაში ეს საკითხები განსაზღვრულ იქნა, როგორც შემდგომი კვლევის საგანი, ხოლო კვლევის ამ ეტაპზე ჩემს მიერ განხილული იქნება მხოლოდ პირველი მათგანი ქართული სისხლის სამართლის კანონმდებლობის საფუძველზე.

ძალადობის გამოყენების მუქარაშიც, მათ შორის ისეთი ძალადობისა, რომელიც არა უბრალოდ ამა თუ იმ დანაშაულის ჩადენის საშუალების ან ხერხის სახით გვევლინება, არამედ დამოუკიდებელ დანაშაულსაც კი წარმოადგენს, მაგალითად, თავისუფლების უკანონო აღკვეთის (საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის¹ 143-ე მუხლი), მძევლად ხელში ჩაგდების (საქართველოს სსკ-ის 144-ე მუხლი), წამების მუქარის (საქართველოს სსკ-ის 144² მუხლი) სახით. თუმცა ისიც შესაძლებელია, რომ ჩამოთვლილთაგან რომელიმე მათგანს თან ახლდეს ცეცხლსასროლი ან ცივი იარაღის დემონსტრირებაც, ანუ ხორციელდებოდეს ორმაგი მუქარა ამა თუ იმ ძირითადი დანაშაულებრივი ქმედების საბოლოო მიზნის მისაღწევად. ნიმუშად შეიძლება დავასახელოთ ასეთი შესაძლებელი შემთხვევა: ჟურნალისტიკისათვის პროფესიულ საქმიანობაში უკანონოდ ხელის შეშლა ანუ მისი იძულება, გავრცელოს ინფორმაცია ან თავი შეიკავოს მისი გავრცელებისგან, ჩადენილი ძალადობის მუქარით (საქართველოს სსკ-ის 154-ე მუხლის მე-2 ნაწილი), რაც სავსებით შესაძლებელია, გამოიხატებოდეს ჟურნალისტიკის მიმართ წამების მუქარაშიც, რასაც თან ახლდეს ცეცხლსასროლი ან ცივი იარაღის დემონსტრირება ანდა არანამდვილი იარაღის გამოყენება იმავე მიზნით.

როდესაც ვსაუბრობთ იმ საკითხზე, თუ რა გავლენა შეიძლება მოახდინოს ძალადობრივი ქმედებების კვალიფიკაციაზე მათმა ჩადენამ იარაღის გამოყენებით, აგრეთვე, ასეთ შემთხვევაში ნამდვილი იარაღის ჩანაცვლებამ არანამდვილი ან უვარგისი იარაღით, გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ აღნიშნული შესაძლო გავლენების ხასიათი ვერ გაირკვევა თვით ამ ქმედებების შემადგენლობის თავისებურებების გაუთვალისწინებლად. რა თქმა უნდა, აქ ყურადღება უნდა მიექცეს შემდეგ

¹ სისხლის სამართლის კოდექსი ტექსტში შემოკლებულია, როგორც სსკ.

გარემოებას – ქმედების შემადგენლობის საკანონმდებლო ფორმულირებიდან გამომდინარე, მისი არსებობა აუცილებლად ითხოვს თუ არა მის განხორციელებას იარაღის გამოყენებით, ანდა ეს უკანასკნელი ხომ არ არის წარმოდგენილი, როგორც ქმედების განხორციელების ალტერნატიული გზა. საქართველოს სსკ-ის კერძო ნაწილში წარმოდგენილი ძალადობრივი დელიქტების დიდი უმრავლესობა შინაარსობრივად ისეთი ზოგადი განსაზღვრებითაა ჩამოყალიბებული, რომ მასში იგულისხმება მათი ჩადენის შესაძლებლობა, როგორც იარაღის მეშვეობით, ისე იარაღის გარეშეც. იმ ძალადობრივი ქმედებების კვალიფიკაციაზე, რომელთა ძირითადი შემადგენლობების საკანონმდებლო განსაზღვრებაში პირდაპირაა მითითებული იარაღზე, როგორც აუცილებელ ნიშანზე, არსებითი გავლენა ექნება დამნაშავეს მიერ არანამდვილი ან აშკარად უვარგისი იარაღის გამოყენებას (ამ უკანასკნელთა შორის, ცხადია, ვერ ვიგულისხმებთ საქართველოს სსკ-ის მე-20 მუხლით გათვალისწინებულ ისეთ შემთხვევებს, როდესაც პირი, თავისი უმეცრების გამო, დანაშაულის ჩადენას ცდილობს აბსოლუტურად უვარგისი საშუალებით).

ვფიქრობ, რომ ზემოაღნიშნულ გარემოებებსა და პირობებს სათანადო მნიშვნელობა უნდა მიენიჭოს აგრეთვე არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით განხორციელებული ძალადობის მოგერიებისა და მისი ფაქტობრივი შედეგების სამართლებრივი შეფასებისას, რადგან მოძალადის მიერ გამოყენებული ხერხები და საშუალებები, თავის მხრივ, განაპირობებს მომგერიებელი პირის მოქმედების ხასიათს. მაგრამ მხედველობიდან არ უნდა გამოგვრჩეს ის მნიშვნელოვანი მომენტიც, რომ მსგავს ვითარებაში, წმინდა ობიექტურ გარემოებებთან ერთად, არსებით როლს თამაშობს სუბიექტური გარემოებებიც. აღნიშნული ხასიათის ხელყოფის ჩამდენისა და ამ ხელყოფის მომგერიებლის მიერ ობიექტური გარემოებების ადეკვატურად აღქმა და საამისოდ საჭირო სუბიექტური შესაძლებლობები, აგრეთვე შემთხვევითობის ფაქტორი, რომელმაც შესაძლოა რადიკალურად შეცვალოს მოვლენის განვითარების ის ვექტორი, რაც მანამდე ამ მოვლენის მონაწილე პერსონებს შეიძლება სავსებით რეალურ ვარიანტად მიეჩნიათ ფორმალურ-ლოგიკური მსჯელობის საფუძველზე.

II. იარაღის გამოყენებით ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ძალადობრივი ქმედებების კვალიფიკაცია

უწინარესად კიდევ ერთხელ უნდა აღვნიშნო, რომ წინამდებარე კვლევის არეალში ნაგულისხმევი არ არის ძალადობრივი ქმედებები, რომელთა დროსაც მათი განმხორციელებელი პირის განზრახვაში ძირითადი, საბოლოო შედეგის სახით წარმოდგენილია ადამიანის სიცოცხლის მოსპობა ან ჯანმრთელობის დაზიანება (მაგალითად, განზრახ მკვლელობა, ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება ან სხვა ანალოგიური ქმედება), არამედ ეს უკანასკნელი განიხილება როგორც მხოლოდ სავარაუდო თანამდევი შესაძლებლობა, ისიც მისთვის სახიფათო, უკიდურესი ვითარების წარმოქმნის შემთხვევაში. ამ კვლევის სფეროში შემომოგვაქვს მხოლოდ ის დელიქტები, სადაც ქმედების ჩამდენ სუბიექტს ძალადობა, ჩადენილი იქნება ის იარაღით, თუ იარაღის გამოყენების გარეშე, გათვლილი აქვს როგორც ხერხი ან საშუალება, სხვა მთავარი დანაშაულებრივი მიზნის მისაღწევად. ზოგჯერ ამგვარი მიზანი პირდაპირ არის მითითებული შესაბამისი ქმედების ძირითად შემადგენლობაში, ასეთია: ყაჩაღობის შემადგენლობა (საქართველოს სსკ-ის 179-ე მუხლის პირველი ნაწილი); მეკობრეობის შემადგენლობა (საქართველოს სსკ-ის 228-ე მუხლის პირველი ნაწილი); ტერორისტული აქტის შემადგენლობა (საქართველოს სსკ-ის 323-ე მუხლის პირველი ნაწილი); საერთაშორისო დაცვით მოსარგებლე პირზე თავდასხმის შემადგენლობა (საქართველოს სსკ-ის 326-ე მუხლის პირველი ნაწილი) და სხვა. გვხვდება სხვა მსგავსი დელიქტების ისეთი შემადგენლობებიც, სადაც ძალადობასთან დაკავშირებით ტერმინი „მიზანი“ არ იხსენიება, მაგრამ მასში პირდაპირ არის ჩამოყალიბებული თვით ასეთი მიზნის შინაარსობრივი სტრუქტურა. მაგალითის სახით შეიძლება დასახელდეს შემდეგი შემადგენლობები: გაუპატიურება (საქართველოს სსკ-ის 137-ე მუხლის პირველი ნაწილი); გამოძალავა (საქართველოს სსკ-ის 181-ე მუხლის პირველი ნაწილი); ძალადობის გამოყენებით ან ძალადობის მუქარით ბირთვული ნივთიერების მოთხოვნა (საქართველოს სსკ-ის 231¹ მუხლი); პროსტიტუციაში ჩაბმა ძალადობით ან ძალადობის მუქარით (საქართველოს სსკ-ის 253-ე მუხლი).

საქართველოს სისხლის სამართლის კანონმდებლობით გათვალისწინებული ძალადობრივი ხასიათის დელიქტები შეიძლება განხორციელდეს როგორც ნამდვილი, მისი დანიშნულების მიხედვით ფუნქციონირებადი იარაღის, ისე არანამდვილი (უვარგისი) იარაღის გამოყენებით. ვიდრე განხილული იქნება საკითხი იმის თაობაზე, თუ რა გავლენას ახდენს ძალადობრივი ხასიათის დელიქტების კვალიფიკაციაზე მათი ჩადენა არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით, იმისდა მიუხედავად, კონკრეტულად რა მიზანდასახულობა გააჩნდა ასეთი ქმედების ჩამდგენ სუბიექტს, მანამდე მოკლედ უნდა შევეხო ისეთ შემთხვევებს, როდესაც ზემოაღნიშნული ძალადობრივი ქმედებების (იგულისხმება როგორც ფიზიკური, ასევე ფსიქიკური ძალადობა) ჩადენა ხდება ნამდვილი ცეცხლსასროლი ან ცივი იარაღით. როგორც ამ ნაშრომის წინამორბედ სტატიაში წარმოდგენილი კლასიფიკაცია გვიჩვენებს,² სხვადასხვა ჯგუფში იმის მიხედვით გაერთიანებული ძალადობრივი ხასიათის ქმედებები, თუ როგორი ფორმით არის გამოხატული მათი შემადგენლობის საკანონმდებლო ფორმულირებაში (იგულისხმება როგორც ძირითადი, ისე კვალიფიციური შემადგენლობა) თვით ამ ძალადობათა შინაარსი, ისინი შეიძლება გავყოთ შემდეგ სამ ძირითად ნაწილად.

პირველი, ეს არის ის სისხლისსამართლებრივი დელიქტები, რომელთა საკანონმდებლო განსაზღვრებაში მოცემულია პირდაპირი მითითება ძალადობაზე ან ძალადობის გამოყენების მუქარაზე, ამ უკანასკნელთა გამოსახატავად სხვადასხვა მოდიფიკაციის გამოყენებით, მაგრამ შემადგენლობის აუცილებელ ნიშნად რაიმე იარაღის მითითების გარეშე (მაგალითის სახით შეიძლება აღვნიშნოთ: საქართველოს სსკ-ის 231¹ მუხლით გათვალისწინებული ქმედება – ძალადობის გამოყენებით ან ძალადობის მუქარით ბირთვული ნივთიერების მოთხოვნა; სსკ-ის 151-ე მუხლით გათვალისწინებული ქმედება – სიცოცხლის მოსპობის ან ჯანმრთელობის დაზიანების მუქარა; სსკ-ის 353¹ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება – პოლი-

ციელზე ან ხელისუფლების სხვა წარმომადგენელზე თავდასხმა მის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით).

მეორეა დელიქტების ის ნაწილი, რომელთა საკანონმდებლო ცნებაში, მართალია, არ არის პირდაპირი მითითება ძალადობაზე ან ძალადობის მუქარაზე, მაგრამ მასში მოცემულია სხვა ისეთი ქმედების განსაზღვრება, რომელიც ერთ-ერთ შესაძლებელ ვარიანტად გულისხმობს მის ჩადენას ძალადობითაც, აქ მხედველობაშია ქმედების მხოლოდ ძირითადი და არა კვალიფიციური შემადგენლობა (მაგალითად, ასეთია: საქართველოს სსკ-ის 222-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება – ტელერადიომაუწყებლობის ან კავშირგაბმულობის დაწესებულების ანდა სტრატეგიული ან განსაკუთრებული მნიშვნელობის ობიექტის ხელში ჩაგდება ან ბლოკირება; სსკ-ის 352-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება – სახალხო დამცველზე ზემოქმედება ნებისმიერი ფორმით, მისი სამსახურებრივი საქმიანობისათვის ხელის შეშლის მიზნით; სსკ-ის 316-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება – სამხედრო ხელმძღვანელობის უკანონოდ ხელში ჩაგდება).

მესამე ნაწილს წარმოადგენს ძალადობრივი ხასიათის ის დელიქტები, რომელთა შინაარსის განმსაზღვრელ ქმედებათა ძირითადი და კვალიფიციური შემადგენლობების საკანონმდებლო ფორმულირებაში პირდაპირ არის მითითებული იარაღზე, როგორც მოცემული შემადგენლობის ერთ-ერთ ალტერნატიულ ნიშანზე (ასეთია: საქართველოს სსკ-ის 225-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება – ორგანიზება ან ხელმძღვანელობა ისეთი ჯგუფური მოქმედებისა, რასაც თან ახლავს იარაღის გამოყენება, იარაღის გამოყენებით ხელისუფლების წარმომადგენლისადმი წინააღმდეგობა ანდა მასზე თავდასხმა; სსკ-ის 323-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაულებრივი ქმედების – ტერორისტული აქტის ალტერნატიული შემადგენლობის ერთ-ერთი სახე: იარაღის გამოყენება, რომელიც ქმნის ადამიანის სიცოცხლის მოსპობის, მნიშვნელოვანი ქონებრივი ზიანის ან სხვა მძიმე შედეგის განხორციელების საშიშროებას, ჩადენილი ტერორისტული მიზნით; სსკ-ის 333-ე მუხლის მესამე ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული ქმედების კვალიფიციური შემადგენლობა – სამსახურებრივი უფლებამოსილე-

² *სულაქველიძე, დავით*, არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით განხორციელებული მართლსაწინააღმდეგო ძალადობის საკითხის გარკვევისათვის სისხლის სამართალში, გერმანულ-ქართული სისხლის სამართლის ჟურნალი, მე-2 გამოცემა, 2016, 19-21 (სტატიის ქართული ვერსია), სტატიის ჩამოტვირთვა შესაძლებელია ელექტრონული ჟურნალიდან – www.dgstz.de.

ბის გადამეტება, ჩადენილი იარაღის გამოყენებით), რომელიც ამ კონკრეტული შემადგენლობისათვის იმავდროულად აუცილებელი ნიშანიცაა.

წინამდებარე მოკლე მიმოხილვის შემდეგ, თავდაპირველად უნდა ვიმსჯელოთ იმ საკითხზე, თუ რა გავლენა შეიძლება მოახდინოს ზემოთ განხილული პირველი ორი კატეგორიის დელიქტებში მოცემულ ქმედებათა კვალიფიკაციაზე მათმა ჩადენამ ნამდვილი ცეცხლსასროლი ან ცივი აიარაღით.

ამ თვალსაზრისით, შეიძლება აღინიშნოს, რომ, მათი შემადგენლობის არსის გათვალისწინებით, ხსენებული გარემოება უშუალოდ ამ ქმედებების კვალიფიკაციას ვერ შეცვლის. მაგრამ იმ შემთხვევაში, თუკი აღნიშნულ ქმედებათაგან რომელიმე მათგანი პირმა ჩაიდინა მის არაკანონიერ მფლობელობაში არსებული იარაღით, მაშინ გვექნება არა ერთი (ძალადობრივი) დანაშაული, არამედ ორი დანაშაულის რეალური ერთობლიობა: დანაშაული, დაკავშირებული ძალადობასთან და დანაშაული, დაკავშირებული ცეცხლსასროლი ან ცივი იარაღის უკანონო ფლობასა და ტარებასთან (საქართველოს სსკ-ის 236-ე და 238¹ მუხლები). ლოგიკური იქნება მივიჩნიოთ, რომ კვალიფიკაციის საკითხი ანალოგიურად უნდა გადაწყდეს მესამე კატეგორიის ქმედებებთან მიმართებითაც. თუკი ამ კატეგორიის ქმედების ჩასადენად სუბიექტმა გამოიყენა მის ხელთ არსებული უკანონო იარაღი, ეს იმას ნიშნავს, რომ ასეთ შემთხვევაში მან განახორციელა ორი სხვადასხვა დანაშაული – ერთი, ძალადობრივი დანაშაული იარაღის გამოყენებით, და მეორე დანაშაული, დაკავშირებული ცეცხლსასროლი იარაღის უკანონოდ მოპოვებასა და ფლობასთან.

ამის შემდეგ განსჯის საგანს წარმოადგენს წინამდებარე კვლევის შემდეგი მნიშვნელოვანი საკითხი – ძალადობრივი ხასიათის ქმედებების კვალიფიკაციის შესაძლო სახეცვლილება არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით მათი ჩადენის შემთხვევაში. ამ საკითხში უკეთ გარკვევისა და მისი მართებულად გადაწყვეტის ინტერესის გათვალისწინებით, კიდევ ერთხელ უნდა მოვახდინოთ აღნიშნული მართალსაწინააღმდეგო ქმედებების შემადგენლობათა შიგა დიფერენცირება, შემდეგი ორი კრიტერიუმის მიხედვით: – ქმედება ჩადენილია ფიზიკური ძალადობით, თუ ის ჩადენილია ფსიქიკური ძალადობით, ანუ ფიზიკური ძალადობის გამოყენების მუქარით. ამგვარ დიფერენცირებას ის აზრი აქვს, რომ ფიზი-

კური ძალადობა, როგორც ფაქტობრივად არსებული რეალური საფრთხე, (აქ მხედველობაშია ძალადობისას ნამდვილი იარაღის მისი ფუნქციური დანიშნულების მიხედვით გამოყენების შედეგად მოსალოდნელი საფრთხე), არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით ვერ განხორციელდება. საფრთხე მსგავს შემთხვევაში, მხოლოდ თავდასხმის ობიექტად ქცეული მსხვერპლის წარმოდგენაში არსებობს. თუმცა არც ის არის გამორიცხული, თვითონ ქმედების სუბიექტიც, მისი ნებისგან დამოუკიდებლად მოქმედი ამა თუ იმ მიზეზის გამო, შეცდომას უშვებდეს და ვერ აცნობიერებდეს, რომ თავდასხმისათვის მის მიერ გამოყენებული იარაღი თუ სხვა საშუალება, სინამდვილეში სრულიად გამოუსადეგარია მასზე დაკისრებული ფუნქციის შესასრულებლად. ასეთი მოულოდნელი მოცემულობის არსებობის შესახებ მისთვისაც და ხელყოფის მომგერიებელი პირისთვისაც მხოლოდ თავდასხმის განხორციელების შემდეგ ხდება ცნობილი. სავსებით შესაძლებელია, რომ ეს გარემოება სიღრმისეულად და თვისობრივად აღიბეჭდოს როგორც ჩადენილი ქმედების კვალიფიკაციაზე, ისე ამ ქმედებიდან მომდინარე ხელყოფის მომგერიებლის მიერ განხორციელებული მოქმედებისა და მისი შედეგების სამართლებრივ შეფასებაზე.

არანამდვილი (სათამაშო ანდა ბუტაფორიული ან სროლისათვის უვარგისი, მხოლოდ სასწავლო დანიშნულების მქონე) იარაღით, ასევე მისი ფუნქციური დანიშნულების თვალსაზრისით სხვაგვარად უვარგისი იარაღით სისხლის სამართლის კანონით გათვალისწინებული ძალადობრივი ქმედების ჩადენაზე მსჯელობისას, პირველ რიგში, ყურადღება უნდა მიექცეს ზოგიერთ მნიშვნელოვან გარემოებას. კერძოდ, უნდა გაირკვეს: არსებობდა თუ არა იმის შესაძლებლობა, რომ იმ შემთხვევაში, თუკი თავდამსხმელის მოლოდინის საწინააღმდეგოდ, ვერ მოხერხდებოდა დაზარალებულის ნების დათრგუნვა და იგი გამოიჩინდა დაუმორჩილებლობას, დამნაშავის მიერ ასეთი იარაღი, მისი ფუნქციური დანიშნულების ნაცვლად, გამოყენებული ყოფილიყო როგორც სხვა საგანი, მომარჯვებული სხეულის დასაზიანებლად, მაგალითად, ფუნქციურ დანიშნულებას მოკლებული სასწავლო ხასიათის მქონე, გრძელფულიანი ავტომატური ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენება ლითონის ხელკეტის სახით. როდესაც ჩადენილია ისეთი ძალადობრივი ქმედება, რომლის შემადგენლობის საკანონმდებლო კონ-

სტრუქციულში არ არის მითითებული იარაღზე, როგორც მის აუცილებელ ნიშანზე (მხედველობაში ქმედების როგორც ძირითადი, ასევე კვალიფიციური შემადგენლობა), მაგრამ საუბარია ზოგადად ძალადობაზე და ძალადობის მუქარაზე, მათი ფორმისა და შინაარსის დაუზუსტებლად, ასეთ შემთხვევაში დამნაშავეს მიერ ძალადობისას გამოყენებული იარაღის არანამდვილობა (უვარგისობა) ჩადენილი ქმედების კვალიფიკაციაზე გავლენას ვერ მოახდენს.

განსხვავებული ვითარებაა მაშინ, როდესაც ძალადობრივი დელიქტის კანონით განსაზღვრულ ძირითად შემადგენლობაში (მაგალითად, ყაჩაღობის ძირითადი შემადგენლობა, საქართველოს სსკ-ის 179-ე მუხლის პირველი ნაწილი) ან კვალიფიციურ შემადგენლობაში (მაგალითად, ნარკოტიკული საშუალების მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების კვალიფიციური შემადგენლობა, საქართველოს სსკ-ის 264-ე მუხლის მეოთხე ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტი) მითითებულია სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისათვის საშიშ ძალადობაზე ან ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარაზე. როგორც ამ ნაშრომის წინამორბედ სტატიებში ითქვა, აღნიშნულ შემთხვევებში, თუკი დამნაშავე მსგავს ფიზიკურ ან ფსიქიკურ ძალადობას ახორციელებს არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით, ეს გარემოება, ზოგიერთი ავტორის მიერ ქართულ იურიდიულ ლიტერატურაში გამოთქმული მოსაზრების მიხედვით (პროფ. *ოთარ გამყრელიძე*, პროფ. *თამარ ებრაელიძე*, პროფ. *დოდო ჯულუხაძე*, პროფ. *რამაზ კვარაცხელია*), გამოიწვევს აღნიშნული ქმედების კვალიფიკაციის შეცვლას, ვინაიდან დამნაშავეს მიერ გამოყენებული იარაღის არანამდვილობის (უვარგისობის) შედეგად დაზარალებულის მიმართ გამოხატული ძალადობის მუქარაც კარგავს სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისათვის საშიშ ხასიათს. ამის გამო, ფაქტობრივად, ჩადენილი ქმედება გადის ხსენებული ძალადობის შემადგენლობის საკანონმდებლო ფორმულირებით განსაზღვრული ფარგლებიდან და გადაიქცევა იმავე ტიპის უფრო მსუბუქი კატეგორიის უმართლობად. მაგალითად, ყაჩაღობა გადაიქცევა ძარცვად, ანუ სხვისი მოძრავი ნივთის აშკარა დაუფლებად, მაგრამ ძალადობის გარეშე ან ისეთი ძალადობით, რომელიც არ არის საშიში სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისთვის (საქართველოს სსკ-ის 178-ე მუხლი). ხსენებული ავტორების ეს პოზიცია ჩემს მიერ უკვე

იყო კრიტიკულად შეფასებული³. აქ მხოლოდ იმას აღვნიშნავ, რომ თუკი ყაჩაღობისას არ მომხდარა სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ფიზიკური ძალადობის რეალიზაცია და დამნაშავე მხოლოდ ასეთი ძალადობის მუქარით შემოიფარგლა, ხოლო საამისოდ არანამდვილი (უვარგისი) იარაღი გამოიყენა, ეს უკანასკნელი გარემოება ჩადენილი ქმედების კვალიფიკაციის შეცვლას ვერ გამოიწვევს, ე.ი. ყაჩაღობას ვერ გადააქცევს ძარცვად.

საწინააღმდეგო პოზიციაზე დარჩენამ, რაც ზემოხსენებულმა ავტორებმა აირჩიეს, კვალიფიკაციის თვალსაზრისით შეიძლება გამოუვალ ჩიხში შეგვიყვანოს არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით ისეთი ძალადობრივი დელიქტის განხორციელებისას, რომლის ერთ-ერთ კვალიფიციურ შემადგენლობაში მხოლოდ სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისათვის საშიშ ძალადობაზე და ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარაზეა მითითებული. მხედველობაში მაქვს საქართველოს სსკ-ის 227-ე მუხლის მეორე ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული უაღრესად საშიში ქმედების კვალიფიციური შემადგენლობა: საჰაერო ხომალდის მართლსაწინააღმდეგო დაუფლება, ჩადენილი სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობის გამოყენების მუქარით. კიდევ უფრო მომეტებულია ასეთი ქმედებიდან მომდინარე საფრთხე მისი ჩადენისას საჰაერო სივრცეში მყოფ ხომალდზე. ჩემ მიერ ზემოთ მოხმობილ ავტორთა პოზიციიდან გამომდინარე, თუკი აღნიშნული ქმედება ჩადენილია არანამდვილი იარაღით, რომელიც ობიექტურად საფრთხეს არ უქმნის დაზარალებულის სიცოცხლეს ან ჯანმრთელობას, მაშინ გამოვა, რომ ასეთ შემთხვევაში, ეს ქმედება, როგორც კვალიფიციური შემადგენლობის მქონე დანაშაული, საერთოდ აღარ არსებობს. ამგვარი მიდგომით ფაქტობრივად დაუსჯელად დავტოვებთ ისეთი მძიმე კატეგორიის ქმედებას, რომლის ნიშნებს სრულად არ ასახავს საქართველოს სსკ-ის 227-ე მუხლის პირველ ნაწილში მოცემული სისხლისსამართლებრივი ნორმა. ეს უკანასკნელი საჰაერო ხომალდის მხოლოდ მართ-

³ იხ. *სულაქველიძე, დავით*, არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით განხორციელებული მართლსაწინააღმდეგო ძალადობის საკითხის გარკვევისათვის სისხლის სამართალში, გერმანულ-ქართული სისხლის სამართლის ჟურნალი, მე-2 გამოცემა, 2016, 16-17 (სტატიის ქართული ვერსია), სტატიის ჩამოტვირთვა შესაძლებელია ელექტრონული ჟურნალიდან – www.dgstz.de.

ლსანინაალმდეგო დაუფლებაზე უთითებს, რომელიც, მისი ნორმატიული შინაარსის სწორი განმარტების შემთხვევაში, ვერ მოიცავს ისეთ ნიშანს, როგორცაა სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობის გამოყენების მუქარა. ხოლო არანამდვილი იარაღით აღნიშნული ქმედების ჩამდენი პირის უფრო მკაცრად დასჯის მიზნით, ამ ქმედების საქართველოს სსკ-ის 227-ე მუხლის მეორე ნაწილის „გ“ პუნქტის ნაწილში იმავე კოდექსის 150-ე მუხლის პირველ ნაწილზე (იძულება) ან 151-ე მუხლზე (მუქარა) გადაკვალიფიცირება, 227-ე მუხლის პირველ ნაწილთან ერთობლიობით სასჯელის დასაკისრებლად, ვერ მოხერხდება. საქმე ისაა, რომ აღნიშნული ზოგადი სისხლისსამართლებრივი ნორმების სანქციებით გათვალისწინებული სასჯელის ზომები აშკარად შეუსაბამოა განხილული ქმედების საშიშროების ხარისხთან, რის გამოც სსკ-ის 227-ე მუხლის პირველი ნაწილის სანქციით დანიშნულ ძირითად სასჯელზე ამ ზომების დამატება, რომელთა შორის ყველაზე მკაცრია თავისუფლების აღკვეთა ერთ ნლამდე ვადით, მოცემულ შემთხვევაში, ნამდვილად ვერ უზრუნველყოფენ სისხლისსამართლებრივი სასჯელის პრევენციული მიზნების მიღწევას.

მიმაჩნია ასევე, რომ აღნიშნული სადავო საკითხი, მითითებული ავტორების პოზიციის საწინააღმდეგოდ უნდა გადაწყდეს იმ შემთხვევაშიც, როდესაც დამნაშავე ყაჩაღობისას დაზარალებულის ნების დასათრგუნად და თავისი საბოლოო მიზნის აღსასრულებლად, დაზარალებულის წარმოდგენაში მის მიმართ სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობის გამოყენების იმიტირებისათვის, იშველიებს სრულიად უვნებელ საყოფაცხოვრებო საგნებს – ჩვეულებრივ ჯოხს, ფანქარს, ავტოკალამს, რაიმე მყარი მასალისგან დამზადებულ მილს, რომელშიც მხოლოდ პარაფუმერული ნაწარმია მოთავსებული, მაგალითად პომადა, და ა.შ. ხსენებულ საშუალებებს დამნაშავე იყენებს ისეთი ხერხით და ისეთ პირობებში, რომ დაზარალებულს არ აქვს საშუალება, გაერკვეს რეალურ ვითარებაში და იძულებულია დამორჩილდეს მოძალადეს. ასეთი ქმედებაც ყაჩაღობად უნდა შეფასდეს. ცნობილია, რომ სწორედ ასეთივე პოზიციას გაზიარებული აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით ქართული სასამართლო პრაქტიკის მიერ, აგრეთვე უცხოურ, კერძოდ, გერმანულ სისხლის სამართლის თეორიასა და სასამართლო პრაქტიკაშიც, სადაც ამგვარი ყაჩაღობის შეფასებისას გადამწყვეტი მნიშვნელო-

ბა ენიჭება სწორედ დაზარალებულის სუბიექტურ მდგომარეობას, მის მიმართ განხორციელებული მუქარის შინაარსის მისეულ აღქმას და არა იმას, თუ რამდენად რეალური იყო საფრთხე მისი სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის სინამდვილეში. ასეთივე მიდგომა იქნება გამართლებული სხვა ძალადობრივი დელიქტების მიმართაც, რომელთა შემადგენლობაში არ არსებობს პირდაპირი მითითება იარაღზე, როგორც მის აუცილებელ ნიშანზე.

ამავე დროს, როგორც უკვე აღვნიშნე, სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობის მუქარის მოგერიებისას თავდასხმისათვის გამოყენებული იარაღის არანამდვილობამ ან უვარგისობამ შესაძლებელია გარკვეული გავლენა მოახდინოს მომგერიებლის მოქმედებისა და მისი შედეგების სამართლებრივ შეფასებაზე. მაგრამ იმის გასარკვევად, კონკრეტულად როგორი შეიძლება იყოს ასეთი გავლენა, საჭირო იქნება უფრო დეტალური, დამოუკიდებელი კვლევის განხორციელება, რაც ამ ნაშრომისთვის განკუთვნილ ფორმატში ვერ მოხერხდება, ეს სამომავლო საქმეა. ამასთან, მიმაჩნია, რომ ზემოაღნიშნული საკითხი მაინც არის პირდაპირ კავშირში ყაჩაღობისა თუ სხვა მსგავსი ქმედების ჩადენისას გამოყენებული ფსიქიკური ძალადობის (იგულისხმება სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისთვის საშიში ძალადობის გამოყენების მუქარა) რეალურ ობიექტურ შინაარსთან. ამ მიმართებით საკვებით ვიზიარებ პროფესორ *ოთარ გამყრელიძე*-სა და სხვა ქართველი ავტორების ზემოაღნიშნულ მოსაზრებას იმ ნაწილში, რომლის მიხედვით, თუკი ყაჩაღობისას (მამასადამე, სხვა მსგავსი, ძალადობრივი ხასიათის დელიქტების დროსაც, – დ. ს.) დამნაშავე თავდასხმის განხორციელების მომენტში არანამდვილ (უვარგის) იარაღს გამოიყენებს, მაშინ ამგვარად გამოხატული მუქარა ობიექტურად რეალურ საფრთხეს არ წარმოადგენს დაზარალებულის სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისათვის.⁴ თუმ-

⁴ *გამყრელიძე, ოთარ*, უვარგისი იარაღით თავდასხმა სხვისი ქონების დაუფლებისათვის, წიგნში: *გამყრელიძე, ოთარ*, ბრძოლა სამართლებრივი სახელმწიფოსათვის, 1998, გვ. 209-212; *ებრაღიძე, თამარ*, წიგნში: *გამყრელიძე, ოთარ/ტურავა, მერაბ/მამულაშვილი, გოჩა/ებრაღიძე თამარ/თოდუა, ნონა/ბაქანიძე, რუსუდან*, სისხლის სამართლის სასამართლო პრაქტიკის კომენტარი (ეკონომიკური დანაშაული), 2004, გვ. 84-91; *კვარაცხელია, რამაზ*, საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული ზოგიერთი დანაშაულის კვალიფიკაცია, 2015, გვ. 132-143; *ჯულუხაძე, დოდო*, ყაჩაღობისათვის სისხლისსამართლებრივი

ცა, აქვე უნდა გაკეთდეს ერთი აუცილებელი დათქმაც: აღნიშნული მოსაზრება მართებული იქნება მხოლოდ მაშინ, როცა არ არსებობს იმის რეალური შესაძლებლობა და საშიშროება, რომ მსგავს სიტუაციაში დამნაშავე არანამდვილ (უვარგის) იარაღს იმავე მიზნის მისაღწევად გამოიყენებს როგორც სხვა საგანს, მომარჯვებულს დაზარალებულის სიცოცხლის მოსაპოვებლად ან ჯანმრთელობის დასაზიანებლად. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ქმედება მაინც უნდა შეფასდეს სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისათვის საშიშ მუქარად, დამნაშავეს მიერ საამისოდ გამოყენებული იარაღის არანამდვილობის (უვარგისობის) მიუხედავად. შევნიშნავ, რომ ავტორებს, რომელთა პოზიცია აქ იქნა წარმოდგენილი, თავიანთი მსჯელობისას მოცემულ საკითხზე ყურადღება არ გაუმახვილებიათ, ამიტომ შევეცადე პრობლემა უფრო მეტი სისრულით წარმომეჩინა.

სრულიად სხვაგვარად დადგება კვალიფიკაციის საკითხი არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით განხორციელებული ისეთი ძალადობრივი ქმედებების შემთხვევაში, რომელთა კანონით განსაზღვრულ ძირითად ან კვალიფიციურ შემადგენლობაში მართლსაწინააღმდეგო ძალადობის აუცილებელ ელემენტად და ამ შემადგენლობის სავალდებულო ნიშნად მითითებულია მათ ჩასადენად იარაღის გამოყენება. ამ თვალსაზრისით, რაც შეეხება იმ შემადგენლობებს, რომლებშიც იარაღი საშუალების როლში გვევლინება, მათ შემთხვევაში საქმე გვაქვს ისეთ ძალადობრივ ქმედებებთან, რომელთა კვალიფიკაციაზე პირდაპირ გავლენას ახდენს მათ ჩასადენად გამოყენებული იარაღის არანამდვილობა ანუ როდესაც ეს უკანასკნელი სრულიად გამოუსადეგარია თავისი ფუნქციის შესასრულებლად. ასეთი შეიძლება იყოს სათამაშო იარაღი, იარაღის ბუტაფორია, ფუნქციის არმქონე სასწავლო იარაღი და სხვა მსგავსი მოწყობილობა ან ნივთი, რომლითაც ცოცხალი ან სხვა ობიექტის დაზიანება შეუძლებელია. თუკი იმ კონკრეტული ქმედების განსახორციელებლად, რომლის შემადგენლობის აუცილებელ ნიშანს იარაღი წარმოადგენს, პირმა შეგნებულად გამოიყენა არანამდვილი (უვარგისი) იარაღი, მაშინ არსებობს ორი შესაძლებელი ვარიანტი ამ უკანასკნელი გარემოების გავლენისა ჩადენილი ქმედების კვალიფიკაციაზე, რაც, თავის მხრივ, დამოკიდებულია

ლია შემდეგზე – საკითხი ეხება ქმედების ძირითად შემადგენლობას, თუ კვალიფიკაციურ შემადგენლობას, რომლის მიხედვით იარაღის გამოყენება მოცემული ქმედების დამამძიმებელ გარემოებას წარმოადგენს.

პირველი ვარიანტი გულისხმობს კვალიფიკაციის საკითხის გადაწყვეტას იმ შემთხვევებში, როდესაც იარაღის გამოყენებით ქმედების ჩადენაზე მითითებულია ძირითად შემადგენლობაში. ასეთი შემადგენლობა საქართველოს სსკ-ის კერძო ნაწილში სულ სამია, რომლებიც მოცემულია ამ კოდექსის: 225-ე მუხლის პირველ ნაწილში ალტერნატიული შემადგენლობის სახით (ჯგუფური მოქმედების ორგანიზება ან ხელმძღვანელობა, რასაც თან ახლავს იარაღის გამოყენება, იარაღის გამოყენებით ხელისუფლების წარმომადგენლისადმი წინააღმდეგობა ან მასზე თავდასხმა); 323-ე მუხლის პირველ ნაწილში, აქაც ალტერნატიული შემადგენლობის სახით (ტერორისტული აქტი, ესე იგი იარაღის გამოყენება, რომელიც ქმნის ადამიანის სიცოცხლის მოსპობის ან სხვა მძიმე შედეგის განხორციელების საშიშროებას, ჩადენილი ტერორისტული მიზნით); 323¹ მუხლის მესამე ნაწილში, ასევე ალტერნატიული შემადგენლობითა და იარაღის სახეობის განმსაზღვრელ ნიშანზე მითითებით (ცეცხლსასროლი იარაღის, საბრძოლო მასალის, ფეთქებადი ნივთიერების ან ასაფეთქებელი მოწყობილობის გამოყენება, ჩადენილი ტერორისტული მიზნით). თუკი აქ დასახელებული ქმედებების განსახორციელებლად გამოყენებული იქნება არანამდვილი იარაღი, მაშინ ამ ქმედებათა შესაბამისი დანაშაული ვერ ჩაითვლება ჩადენილად, შემადგენლობის არარსებობის გამო. ცალკეულ შემთხვევაში, როდესაც იარაღი არანამდვილია, შესაძლებელია ასეთი ქმედება სხვა დანაშაულად გადაიქცეს, თუ ის თავის თავში შეიცავს ამ უკანასკნელის ნიშნებს შესაბამისი ქმედების შემადგენლობის არსებობისათვის საკმარისი მოცულობით. მაგალითად, ასეთ შემთხვევაში შეიძლება ჩადენილი ქმედება საქართველოს სსკ-ის 225-ე მუხლის პირველი ნაწილის ნაცვლად დაკვალიფიცირდეს სსკ-ის 353-ე მუხლის პირველი ნაწილით (ხელისუფლების წარმომადგენლის მიმართ წინააღმდეგობა მისი საქმიანობის შეწყვეტის ან შეცვლის მიზნით) ანდა 353¹ მუხლის პირველი ნაწილით (ხელისუფლების წარმომადგენელზე თავდასხმა მის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით).

პასუხისმგებლობის ზოგიერთი თავისებურება, ჟურნალი „კულტურათაშორისი კომუნიკაციები“, N1, 2007, 82-85.

არანამდვილი იარაღით განხორციელებული ძალადობრივი ქმედების კვალიფიკაციის მეორე განსხვავებულ ვარიანტს წარმოადგენს ისეთი შემთხვევა, როდესაც ნამდვილი იარაღით იმავე ქმედების ჩადენას კანონი დამამძიმებელ გარემოებად ანუ კვალიფიციურ შემადგენლობად მიიჩნევს. მაგალითის სახით მოვიტან შემდეგ ორ შემთხვევას: საქართველოს სსკ-ის 162-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული ქმედება – არჩევნებში ან რეფერენდუმში ნების განხორციელებისათვის ხელის შეშლა, ჩადენილი იარაღის გამოყენებით; სსკ-ის 333-ე მუხლის მესამე ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული ქმედება – მოხელის მიერ სამსახურებრივი უფლებამოსილების გადამეტება, ჩადენილი იარაღის გამოყენებით. აღნიშნული ქმედებები, არანამდვილი იარაღით ჩადენის შემთხვევაში, დაკვალიფიცირდება სსკ-ის იმავე მუხლების პირველი ნაწილებით, რომლებითაც გათვალისწინებულია პასუხისმგებლობა ამ ქმედებების ჩადენისათვის მაკვალიფიცირებელ გარემოებათა გარეშე.

რამდენადმე განსხვავებულია ვითარება საქართველოს სსკ-ის 239-ე მუხლის⁵ მესამე ნაწილით გათვალისწინებული ქმედების – კვალიფიციური ხულიგნობის ჩადენისას არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით, სადაც გათვალისწინებულია გამკაცრებული სასჯელი ხულიგნობის ჩადენისათვის ცეცხლსასროლი იარაღის, ასევე იარაღად სხვა საგნის გამოყენებით. შესაძლებელია თუ არა ასეთ საგნად მივიჩნიოთ დამნაშავეს მიერ ხულიგნობისას გამოყენებული არანამდვილი იარაღი? ამ კითხვის პასუხი დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა თვისებების მატარებელია ეს არანამდვილი იარაღი, მისი მეშვეობით ცოცხალი ობიექტის დაზიანების შესაძლებლობის თვალსაზრისით. მაგალითად, თუკი ხულიგანმა ქმედების ჩადენისას მოახდინა ლითონისგან დამზადებული ცეცხლსასროლი იარაღის ფორმის მქონე სათამაშო იარაღის დემონსტრირება და დაზარალებულს ამ საგნის თავში ჩარტყმით ემუქრებოდა, მაშინ მის მიერ განხორციელებულია საქართველოს სსკ-ის 239-ე მუხლის მე-3 ნაწილით

გათვალისწინებული შემადგენლობა – ხულიგნობა, ჩადენილი იარაღად სხვა საგნის გამოყენებით.

III. დასკვნა

ზემოთ წარმოდგენილი კვლევის შედეგები შეიძლება შემდეგი დასკვნითი დებულების სახით ჩამოყალიბდეს:

საქართველოს სსკ-ის კერძო ნაწილში მოცემული ის დელიქტები, რომელთა შესაბამისი ქმედებების ძირითად ან კვალიფიციურ შემადგენლობებში მითითებულია ზოგადად მათ ჩადენაზე ძალადობით ან ძალადობის გამოყენების მუქარით, შეიძლება განხორციელდეს როგორც რაიმე იარაღის გარეშე, ისე ცეცხლსასროლი და ცივი იარაღის, აგრეთვე – სხვა ისეთი ნებისმიერი საგნის გამოყენებით, რომელიც თავისი თვისებებით იარაღს უთანაბრდება (მაგალითად ასაფეთქებელი მოწყობილობა).

აღნიშნული საშუალებების გამოყენებით ხსენებული დელიქტების ჩადენა ვერ შეცვლის ამ უკანასკნელთა კვალიფიკაციას, რა დროსაც იარაღი შეიძლება გამოყენებულ იქნეს როგორც ფიზიკური ძალადობისთვის, ისე ამგვარი ძალადობის მუქარის განსახორციელებლად. ამ გარემოებას სასამართლო გაითვალისწინებს დამნაშავესათვის სასჯელის დანიშვნის დროს. ასეთივე იქნება სამართლებრივი შედეგები აღნიშნული დელიქტების განსახორციელებლად არანამდვილი (უვარგისი) იარაღის გამოყენების შემთხვევაშიც.

იმ დელიქტებთან დაკავშირებით, რომელთა შესაბამისი ქმედების ძირითად ან კვალიფიციურ შემადგენლობებში პირდაპირ არის მითითებული მათ ჩადენაზე სიცოცხლის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით ანდა ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით, უნდა აღინიშნოს, რომ საამისოდ ცეცხლსასროლი ან ცივი იარაღის ანდა სხვა საშიში საშუალების გამოყენება ამ შემთხვევაშიც ვერ შეცვლის მათ კვალიფიკაციას და ეს გარემოება გათვალისწინებული იქნება დამნაშავესათვის სასაჯელის ზომის განსაზღვრისას.

რაც შეეხება იმავე დელიქტების კვალიფიკაციას არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით მათ ჩადენასთან დაკავშირებით, ამ სადავო საკითხის თაობაზე ჩემ მიერ არჩეული პოზიცია ასეთია: ვიდრე საქართველოს სსკ-ის კერძო ნაწილში არ არსებობს ნორმები სპეციალური შემადგენლობებით, რომლე-

⁵ ამ მუხლის პირველ ნაწილში წარმოდგენილი ძირითადი შემადგენლობის მიხედვით, ხულიგნობად ითვლება ქმედება, რომელიც უხეშად არღვევს საზოგადოებრივ წესრიგს და გამოხატავს საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემულობას, თუ ის ჩადენილია ძალადობით ან ძალადობის მუქარით.

ბითაც გათვალისწინებული იქნება განსხვავებული კვალიფიკაცია და პასუხისმგებლობის ზომები აღნიშნული შემთხვევებისათვის, რასაც მართებულად გვთავაზობს პროფესორი *ოთარ გამყრელიძე*⁶, ასეთი დელიქტების კვალიფიკაციაზე გავლენას ვერ მოახდენს მათი განხორციელება არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით. ეს გარემოება შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს დამნაშავეს მიმართ სასჯელის ზომის განსაზღვრისას.

სრულიად განსხვავებულად უნდა გადაწყდეს კვალიფიკაციის საკითხი არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით იმ ქმედებების განხორციელებისას, რომელთა კანონით განსაზღვრულ შემადგენლობებში მოცემულია პირდაპირი მითითება იარაღზე, როგორც ამ შემადგენლობის აუცილებელ ნიშანზე, რომელშიც მხოლოდ და მხოლოდ ნამდვილი, მისი ფუნქციური დანიშნულებით გამოყენებისათვის ვარგისი იარაღი იგულისხმება.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, თუკი ამგვარი ქმედება, რომლის ძირითადი შემადგენლობის აუცილებელ ნიშანს წარმოადგენს იარაღი, განხორციელებულია არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით, მაშინ შესაბამისი დანაშაული საერთოდ არ არსებობს, თუმცა, არ არის გამორიცხული, რომ ამ გარემოების გამო ის გადაიქცეს სსკ-ის სხვა მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულად.

ისეთ შემთხვევაში კი, როდესაც იარაღი მსგავსი ქმედების მხოლოდ კვალიფიციური შემადგენლობის აუცილებელ ნიშანს წარმოადგენს, ხოლო ეს ქმედება განხორციელებულია არანამდვილი (უვარგისი) იარაღით, უნდა მოხდეს ამ ქმედების გადაკვალიფიცილება იმავე მუხლში არსებულ ძირითად შემადგენლობაზე, რომლის აუცილებელი ნიშანი არ არის იარაღი.

⁶ *გამყრელიძე, ოთარ*, უვარგისი იარაღით თავდასხმა სხვისი ქონების დაუფლებისათვის, წიგნში: *გამყრელიძე, ოთარ*, ბრძოლა სამართლებრივი სახელმწიფოსათვის, 1998, გვ. 209 და მომდევნო.